

Bijdrage tot de kennis der Nederlandse Kevers, V
(17e Vervolg op het aanhangsel in Coleoptera Neerlandica III)

door

P. VAN DER WIEL (†)

met medewerking van Chr. J. M. Berger, W. C. Boelens en P. J. Brakman

De volgende afkortingen zijn gebruikt:

- BE. : Chr. J. M. BERGER.
 BO. : W. C. BOELENS.
 BR. : P. J. BRAKMAN.
 GR. : W. H. GRAVESTEIN.
 HE. : W. HELIINGA.
 N.N. : E. J. G. EVERTS, Nieuwe Naamlijst der in Nederland en het omliggende gebied voorkomende schildvleugelige insecten. Zutphen 1925.
 NO. : A. C. NONNEKENS.
 PO. : P. POOT.
 W. : A. WINKLER, Catalogus coleopterorum regionis palaearticae. Wien, 1924—1932.
 WI. : P. VAN DER WIEL.

Nieuw beschreven zijn: *Liodes picea* Ill. *unicolor* ab. nov., *Heterocerus fossor* Ksw. *brakmani* ab. nov., *Agrilus elongatus* Hbst. *purpureus* ab. nov. en *Tapinotus sellatus* F. *macgillavryi* ab. nov.

Cicindela campestris L. a. *funebria* Strm. (N.N. 1; W. 43v A). Door R. BOUWER werd een ♂ gevangen bij Rhenen, 21.V.1956, hetwelk aan boven- en onderzijde geheel zwart is. Slechts de basis der kaken en de clypeus zijn geelachtig, terwijl op de dekschilden slechts de vrij kleine witgele vlekjes aanwezig zijn, de vlekjes 5 en 6 zijn verbonden. In de collectie-EVERTS werden door de vinder de aanwezige exemplaren van a. *nigrescens* Heer en a. *funebria* Strm. vergeleken, doch deze waren op de bovenzijde donkergroen tot zwartgroen. Door BOUWER werd het exemplaar van Rhenen beschreven als a. *niger* nov. ab.

Na bezichtiging van het exemplaar werd door mij de volgens EVERTS donkerste vorm met de beschrijving van STURM (Deutschlands Fauna, Bd. 7) vergeleken. STURM beschrijft zijn *C. funebria* als volgt: „Scharr, glanzlos, die Flügeldecken mit fünf weisslichen Punkten am Aussenrande und ein sechsten auf den Rücken gegen die Spitze”. Verder schrijft hij nog, dat de basis der kaken en de clypeus zwart zijn en de sprieten en poten evenals het gehele lichaam zwart.

Het exemplaar van Rhenen is het eerste werkelijk zwarte exemplaar hetwelk ik uit ons land zag en de beschrijving klopt met die van *C. funebria* Strm. Alle donkergroene en zwartgroene exemplaren van *C. campestris* behoren dus tot a. *nigrescens* Heer en niet tot a. *funebria* Strm.

Calosoma inquisitor L. a. *viridescens* Rtt. (N.N. 8; W. 1504b A). Apeldoorn, 25.V.1958, 1 exemplaar (WI.).

Nebria salina Fairm. (*iberica* d'Oliv., *klinckowströmi* Mjüb., *degenerata*

Schauf.). (N.N. 35bis; W. 1837b A). Dit is een spec. prop., die algemeen in onze kuststreken voorkomt, doch ook in het binnenland, zelfs in Z. Limburg.

Bembidion lampros Hbst. f. *septemstriata*. (N.N. 74; W. 2271d A). De zevende stippelrij der dekschilden is althans aan de basis duidelijk aanwezig. Verspreid door het gehele land, met de nominaatvorm, doch zeldzamer.

Bembidion properans Steph. (N.N. 74bis; W. 2272 A). Dit is een spec. prop., evenals *B. lampros* door het gehele land voorkomend, doch zeldzamer.

Bembidion concinnum Steph. (N.N. 98; W. 2445 A). Deze soort werd door mij vooral langs de oude Zuiderzee verzameld: Muiden, Muiderberg, Ransdorp, Marken, ook Bergen op Zoom, Woensdrecht en Texel. Van H. QUIRIJNEN ontving ik destijds 2 exemplaren van Hoog-Soeren, VIII.1918. Deze doen wat de vindplaats betreft eigenaardig aan, toch was de vinder accuraat met het vermelden van vindplaatsen. Deze soort vliegt zeer goed en werd door BR. gevonden aan een bosven ten zuiden van Bergen op Zoom, ongetwijfeld aangevlogen van de Westerschelde.

Trechus obtusus Er. (N.N. 136bis; W. 2993 A). Dit is een spec. prop., steeds ongevleugeld. Op vele plaatsen gewoon: Hilversum, de Lutte, Wijster, Noordwijk, Bussum, Ootmarsum, Valkenburg-L., Enschede, Haamstede, Emmen. In Meijndel in groot aantal, *T. quadristriatus* Schrk. schijnt daar te ontbreken (DEN BOER i.l.).

Trechus obtusus Er. f. *obtusoides* Jeann. (N.N. 136bis; W. 2993a A). De gevleugelde vorm, bekend geworden van Swalmen-L., Baarn, Denekamp, Emmen, Hoogeveen en Cadzand.

Amara fulvipes Serv. (N.N. 204; W. 3399 A). Deze komt voor onze fauna te vervallen, schijnt een zuidelijke soort te zijn. De exemplaren uit de collectie van het Rijksmuseum te Leiden bleken te behoren tot *A. kulti* Fass. en *A. strenua* Zimm. (vid. DEN BOER).

Amara tricuspidata Dej. (N.N. 205; W. 4406 A). Deze soort schijnt in ons land zeer zeldzaam te zijn, DEN BOER zag slechts 1 ♀ uit Haelen-L., 23.VIII. 1939, RECLAIRE leg. Misschien moeten twee slecht uitgekleurde exemplaren van dezelfde vindplaats eveneens tot *tricuspidata* gerekend worden, doch voorlopig beschouwt DEN B. deze als te behoren tot *A. strenua* Zimm.

Amara kulti Fass. (N.N. 205bis; W. 4405bis A). Door K. VEGTER werden enige exemplaren gevangen bij Emmen, 1959 en 1960. Verder werden door DEN BOER gedetermineerd diverse exemplaren uit Valkenburg-L., St. Pieter, Bunde, Wouw, Bergen op Zoom, Breda, Oirschot, Dinxperlo, Doetinchem en Ommen (collectie-EVERTS in Rijksmuseum Leiden).

Amara strenua Zimm. (N.N. 207; W. 4405 A). De volgende vindplaatsen zijn thans bekend geworden: Exaeten-L., Haelen-L., Steijl-L., Venlo, Wageningen en Loosduinen. Deze soort blijkt een typisch fluviaatiele verspreiding te hebben.

Amara pseudocommunis Burak. (N.N. 214bis; W. 4427bis A). Deze soort is bekend geworden van Hilversum, IV—V.1924 en IX.1945 (RECLAIRE leg.) en Doorwerth (det. BR.). In Drenthe schijnt deze soort niet zeldzaam te zijn (DEN BOER i.l.).

Amara schimperi Wenck. (N.N. 216; W. 4437 A). Deze soort komt voor onze fauna te vervallen, blijkt een bergvorm te zijn. De meeste exemplaren bleken te behoren tot de vorige soort.

Amara ingenua Dfts. (N.N. 226bis; W. 4471 A). Deze soort blijkt bij Emmen niet zo zeldzaam te zijn, in 1960 door K. VEGTER in meerdere exemplaren gevonden (DEN BOER det.).

Amara brunnea Gyll., v. *indivisa* Putz. (N.N. 232; W. 4505 A). Deze in de N.N. vermelde var. komt te vervallen en behoort in de synonymie van *A. praetermissa* Sahlb.

Amara majuscula Chaud. (N.N. 236bis; W. 4565 A). Deze soort werd door BR. reeds uit ons land verwacht. Door K. VEGTER werden enkele exemplaren bij Emmen gevonden.

Harpalus progrediens Schaub. (N.N. 269ter; W. 4086 A). Haarlem, 18.V. 1907, 1 exemplaar, J. KOORNNEEF leg.

Badister lacertosus Strm. (N.N. 305bis; W. 3680a A). Deze soort is in ons land zeldzamer dan *B. bipustulatus* F. Door BR. werd materiaal gezien uit Zeeburg, Ankeveen, Overschie, Abcoude, Oostkapelle, Nieuw- en St. Joosland en Nisse.

Badister anomalus Perr. (*striatulus* Hansen ?). (N.N. 307ter; W. 3690bis A). Oostkapelle, VI.1940 en 18.V.1942 (BR. det.), twee ♂♂.

Hydroporus melanocephalus Gyll. (N.N. 403bis; W. 7186 A). Leusden (de Treek) 1 ♂, 10.II.1957, K. ZWART leg. (det. KLYNSTRA).

Rhantus pulverosus Steph. (N.N. 449; W. 7560 A). Een exemplaar zonder zwarte middenvlek op het halsschild werd gevangen te Hoek van Holland, VI.1940, C. DE RONDE leg.

Amischa decipiens Sharp (N.N. 611bis; W. 6089bis B). Beverwijk, 2.VII. 1935, 1 exemplaar, G. KRUSEMAN leg. (det. Bo.).

Amischa forcipata Rey (N.N. 614bis; W. 6090a B). Nieuw- en St. Joosland, VI.1940 en 5.V.1954, 2 ♂♂ (BR. det., vid. G. BENICK).

Amischa arata Mls. & Rey (N.N. 615; W. 6089a B) komt te vervallen, is een synoniem van *decipiens* Sharp.

Atheta deplanata Grav. (N.N. 630bis; W. 6338 B). In aantal bij Cadier en Keer-L., 14.VI.1960 (BE. en BR.); op dezelfde vindplaats 1 ex. 3.VI.1956 (WI., det. Bo.).

Atheta brittaniae Bernh. (*fulvipennis* M. & R.) (N.N. 650bis; W. 6497 en 6472e B). Bemelen-Z.L., 20.VI.1956, 1 exemplaar (WI., det. Bo.).

Atheta pallidicornis Thms. (N.N. 656bis; W. 6458 B) Houthem-Z.L., 15.IX. 1956, 1 exemplaar (WI., det. Bo.).

Atheta fungi Grav. v. *cingulata* Heer (N.N. 718; W. 6609 B). Epen-Z.L., 26.IX.1938, 1 exemplaar (WI., det. Bo.).

Atheta orbata F. (N.N. 718bis; W. 6611 B). Dit is een spec. prop., geen var. van *fungi* Grav. Vaals-L., 9.IX.1956, 1 exemplaar (WI., det. Bo.). In Zeeland algemeen (BR.).

Leptusa pulchella Mnnh. (*angusta* Aubé). (N.N. 750; W. 5875/76 B). Vaals, 9.IX.1956; Vijlen, 5.VII.1957, 2 exemplaren (BR.).

Quedius nemoralis Baudi (*obliteratus* auct. nec. Er.) (N.N. 890bis; W. 5345 B). Oostkapelle, 10.X.1954, onder *Cakile* in de duinen; idem 7.X.1956; Vrouwenpolder IX.1960 in aantal in rottend hooi (BR.).

Quedius schatzmayri Grid. (N.N. 895bis; W. 5378 B). Vrouwenpolder, 2.IX.1960, 1 ♂ in rottend hooi (BR.).

Leptacinus intermedius Donisth. (N.N. 991bis; W. 4584bis B). In totaal zag BR. 17 inlandse exemplaren van Valkenburg-L., Gronsveld, Bemelen, Eindhoven, Overschie, Noordwijk, en Nieuw- en St. Joosland (collecties BE., BR. en WI.).

Xantholinus longiventris Heer (N.N. 1001bis; W. 4630 B). Dit is een spec. prop., in ons land niet zeldzaam, tezamen met *X. linearis* Ol. (collecties BE., BR. en WI., det. BR.).

Xantholinus gallicus Coiff. (N.N. 1001ter; W. 4631bis B). In totaal zijn 18 Nederlandse exemplaren bekend geworden van: Roden, Hilversum, Soest, Laren, Zeist, Hoog-Soeren, Arnhem, Nunspeet, Oisterwijk, Eindhoven, St. Odiliënberg, Brunssum en Ossendrecht (collecties-BE., BR. en WI., det. BR.). Veelal op zandgrond onder *Calluna*.

Xantholinus semirufus Rtt. (*meridionalis* Nordm.) (N.N. 1004bis; W. 4619 B). In ons land verspreid en niet zeldzaam. Dit is de soort welke door EVERTS als *X. tricolor* F. werd beschreven (halsschild eenkleurig rood).

Xantholinus tricolor F. (*meridionalis* Boisd. & Lac.) (N.N. 1004; W. 4618 B). In ons land zeldzaam: Eijs, 23.VI.1946, 1 exemplaar (BR.) en Vijlen, 24.VII.1957, 1 exemplaar (R. BOUWER) (halsschild op de achterhelft donker).

Lathrobium fennicum Renk. (N.N. 1009bis; W. 4404bis B). Naardermeer, Woensdrecht, Noord-Beveland, Zaamslag, IJzendijke, Biervliet (coll.-BE., BR. en WI., det. BR.).

Bledius opacus Block var. *subsiniuatus* M. & R. (N.N. 1156; W. 3652 B). Met de nominaatvorm enkele exemplaren bij Vrouwenpolder, 31.VII.1954 (BR.).

Trogophloeus subtilicornis Roub. (N.N. 1193bis; W. 3485bis B). Geulhem-Z.L., 25.V.1954, 1 exemplaar (WI.); Valkenburg-Z.L., 14.VI.1923, 1 exemplaar (WI.); Denekamp, 31.V.1930, 1 exemplaar (WI.); idem, 24.VI.1947, 2 exemplaren (BR.).

Acrulia inflata Gyll. (N.N. 1250bis; W. 3032 B). Vijlen-Z.L., 5.VII.1957, enige exemplaren in vermolmdde beukepalen (BE., BR. en WI.).

Phloeobium clypeatum Müll. (N.N. 1261; W. 2889 B). Voorlopig komt deze soort voor onze fauna te vervallen, alle Nederlandse exemplaren blijken volgens onderzoek van BR. tot de volgende soort te behoren.

Phloeobium gallicum Koch (N.N. 1261bis; W. 2889bis B). Alle Ned. exemplaren van *clypeatum* Müll. blijken tot deze nieuwe soort te behoren. (Coll.-BE., BR. en WI., det. BR.).

Plectophloeus fischeri Aubé. (N.N. 1281bis; W. 7294 B), Vijlen-Z.L., 7.VI.1956, 1 exempl. bij *Formica fusca* (BE.); idem, 9.IX.1956, enige exemplaren (WI.); Vaals, 9.IX.1956, 1 exemplaar (WI.).

Tyrus mucronatus Panz. (N.N. 1313bis; W. 8125 B). Montferland, 10.VI.1955, 1 exempl. uit mos aan de voet van een boom gezeefd (WI.).

Catops longulus Kelln. (N.N. 1364bis; W. 1605 B). Vaals, VII.1955, 2 exemplaren onder plantenafval (BE.).

Hydnobius perrisi Fairm., a. *secundus* Guill. (N.N. 1405; W. 1703a B), den Haag (EVERTS); Eindhoven en Leenderstrijp, X.1957, X.1950, 1951 en 1956 (BE.); Leenderstrijp, X.1956 en 1957 (WI.).

Liodes macropus Rye (N.N. 1413bis; W. 1758 B). Vijlen, X.1951, Schin op Geul, VII.1952, Epen-Z.L., VII.1952 en 1953 (BE.); Epen-Z.L., VII.1952 (BR.); Epen-Z.L., VII.1957 (WI.).

Liodes distinguenda Fairm. (N.N. 1413ter; W. 1762 B). Winterswijk, VII.1886, Valkenburg-L., VII.1888 (VETH); Oisterwijk, VII.1906 (MAC GILLAVRY); Sittard, VII.1916 (KERKHOVEN); Eindhoven, VI, VII en VIII.1947, VII—IX.1949, VII.1950, VI—VIII.1956 (BE.); Meerssen-L., IX.1929, Doorwerth, VIII.1955 en IX.1956 en Epen-Z.L., VII.1957 (WI.).

Liodes calcarata Er., a. *nigrescens* Fleisch. (N.N. 1414; W. 1760c B). Hilversum, Schin op Geul (RECLAIRE); Eindhoven (in aantal), Epen-Z.L., Vijlen-Z.L., Hoog-Soeren (BE.); Epen-Z.L. en Eindhoven (BR.); Amsterdam (het Bos) (NO.); Schin op Geul, Doorwerth, Beekhuizen, Swalmen en Hoog-Soeren (WI.).

Liodes rubiginosa Schmdt. v. *dilaticollis* Fleisch. (N.N. 1416; W. 1727c B). Hilversum (RECLAIRE); Nunspeet, in aantal (MAC GILLAVRY); Eindhoven, in aantal (BE.); Terschelling (BOUWER); Haamstede en Eindhoven (WI.).

Liodes picea Ill., a. *unicolor* nov. ab. (N.N. 1418; W. 1765a B). Het gehele lichaam op de bovenzijde eenkleurig roodbruin. Hilversum (RECLAIRE); Bergen-N.H., aldaar niet de nominaatvorm, doch in aantal de nieuwe ab. (NO.); Blaricum (NO.); Eindhoven en Bergen op Zoom (BR.); Eerbeek (WEBER).

Liodes brunnea Strm., a. *nigriceps* Fleisch. (N.N. 1420bis; W. 1772b B). Eindhoven, 1 ♀, VI.1954, Leenderstrijp, 1 ♀, VII.1957 en 1 ♂ ♀, VIII.1957 (BE.).

Liodes nigrita Strm., a. *bicolor* Brancs. (N.N. 1423; W. 1777a B). Vijlen-Z.L. 20.X.1951, 1 ♂ (BE.).

Liodes parvula Sahlb. (N.N. 1424bis; W. 1800 B). Epen-Z.L., 2.VII.1957, 1 ♀ (WI.).

Agathidium confusum Ch. Bris. (N.N. 1443bis; W. 1910 B). Vijlen-Z.L., V.1951, VI.1954, IX.1956, VII.1958 (BE., BR., HE. en WI.); Delden, VI.1955 (BE. en HE.); Winterswijk, VII.1958 (WI.).

Nossidium pilosellum Mrsh. (N.N. 1463bis; W. 2600 B). Bemelen-Z.L., V.1960, 8 exemplaren (BE.).

Saprinus punctatostrigatus Mrs., var. *subnitescens* Bick. (N.N. 1546ter). Een tweede exemplaar werd in ons land gevonden te Doorwerth, X.1961 (WI.), wederom uit een kauwenest.

Abraeus parvulus Aubé (N.N. 1562bis; W. 8235 B). Rimburch-Z.L., 5.VI.1956, 2 exemplaren (BE. en BR.).

Platycerus caraboides L. (N.N. 1570; W. 10053 D). Hoewel gebleken is, dat in de omringende landen de verwante *P. caprea* DeG. voorkomt, bleken de exemplaren uit ons land uitsluitend tot *caraboides* te behoren. Eigenaardig dat in België *caprea* volgens DERENNE de gewone soort is. (Coll.-BE., BR. en WI., vid. BR.).

Aphodius haemorrhoidalis L., a. *sanguinolentus* Hbst. (N.N. 1583; W. 7579b D). Rotterdam, Velp en Meerssen L. (RECLAIRE).

Aphodius maculatus Strm. (N.N. 1615bis; W. 7698 D). Norg, 31.VII.1961, 3 exemplaren (J. KRIKKEN).

Amphimallon ruficornis F. (N.N. 1643; W. 8828 D). Deze in ons land zeldzame soort werd door BE. en BR. in klein aantal te Colmond-Z.L. gevangen,

18.VI.1960, door tussen 9 en 10 uur voorm. de rondvliegende exemplaren weg te vangen. Na 10 uur was de vlucht voorbij. Op dezelfde helling werd door HE. 1 exemplaar gesleept.

Anomala aenea DeG., a. *coerulescens* Schilsky (N.N. 1647; W. 9200k D). Aalst-N.B. (HE.); Kootwijk en Barneveld (TOLMAN).

Cercyon laminatus Sharp (N.N. 1761bis; W. 454bis B). Enige exemplaren op licht gevangen te Schelluinen, 21.VI.1957 (PO.); eveneens op licht te Lisse, 8.VII.1957 (M. KONING). De meeste *Cercyon*'s leven in de omgeving van boerderijen, doch deze soort komt in vochtige omgeving en aan waterkanten voor.

Librodor quadriguttatus F., a. *decemguttatus* Oliv. (N.N. 1864; W. 7090a C). Denekamp, 8.VI.1961, 1 exemplaar (WI.).

Cryptophagus fuscicornis Strm. (N.N. 1927bis; W. 7620 C). Rimburch-Z.L., 25.VI.1955, bij *Lasius brunneus*, 2 exemplaren (BE. en WI.); Epen-Z.L. 2.VII.1951, 1 exempl. (WI.); Vaals, 6.VI.1956, 1 exempl. (BR.), alles det. BR.

Atomaria diluta Er. (N.N. 1955bis; W. 7823 C). Vijlen-Z.L., 2.VI.1956, 1 exemplaar (WI., det. BR.).

Atomaria prolixa Er. (N.N. 1957bis; W. 7838 C). Weerselo, 27.III.1957, 1 exemplaar (J. JOOSSE, det. BR.).

Atomaria prolixa Er., a. *pulchra* Er. (N.N. 1957bis; W. 7838a C). Apeldoorn, 24.VI.1956, 2 exemplaren (BE. en WI., det. BR.).

Atomaria godarti Guill. (*rhenana* Kr.?, *elevata* Allen) (N.N. 1963bis; W. 7746a C). Waarschijnlijk in het westen van ons land verbreid (BR.).

Enicmus hirtus Gyll. (N.N. 2013bis; W. 8113 C). Voerendaal-Z.L., VI.1955, 1 exemplaar (BE.).

Enicmus histrio Joy (N.N. 2018bis; W. 8124 C). Waarschijnlijk verbreid door het gehele land doch, in tegenstelling tot *E. transversus* Ol., gewoonlijk in de nabijheid van menselijke behuizingen, schuren en stallen (BR.).

Corticaria pubescens Gyll. (N.N. 2025; W. 8185 C). Deze soort komt voorlopig voor ons land te vervallen, alle Nederlandse exemplaren bleken tot de volgende soort te behoren (collecties-BE., BR. en WI.).

Corticaria punctulata Mrsh. (N.N. 2025bis; W. 8185bis C). In ons land niet zeldzaam, door LOHSE werden 67 exemplaren gedetermineerd uit de collecties-BE., BR. en WI.

Synchita separanda Rtt. (N.N. 2085bis; W. 8449 C). Deze soort, afgesplitst van *S. humeralis* F., werd bekend in 6 exemplaren van de volgende vindplaatsen: Cadier en Keer, Voerendaal, Bemelen en Eindhoven (Collecties-BE., BR. en WI.).

Cicones variegatus Hellw. (N.N. 2085ter; W. 8454 C). Vaals, 6.VI.1956, VI.1958 en 23.IV.1961, in totaal 4 exemplaren (BE., BR. en WI.), alle afkomstig uit dezelfde holle beuk.

Teredus cylindricus Oliv. (N.N. 2087bis; W. 8481 C). Door R. BOUWER werd een exemplaar gevangen achter schors bij Den Haag.

Endomychus coccineus L., a. *biehli* Rtt. (N.N. 2101; W. 8713b C). Epen-Z.L., 12.VI.1960, 1 exempl. (WI.).

Scymnus bisignatus Boh. (N.N. 2120bis; W. 8889bis C). Met nog enkele andere soorten afgesplitst van *S. bipunctatus* Kug. De nieuwe soort komt in kuststreken voor, *S. bipunctatus* in het binnenland. Vermoedelijk zullen de door

EVERTS vermelde exemplaren van *bipunctatus* uit Scheveningen, den Haag en Noordwijk tot de nominaatvorm van *bisignatus* behoren.

Scymnus bisignatus Boh., a. *bohemani* Stenius (N.N. 2120bis; W. 8889bis C). Deze eenkleurig zwarte vorm werd door BR. uit ons land gezien van Den Haag (Bierlap), 10 exemplaren (BROUERIUS VAN NIDEK), Den Haag, 1 exempl. (KLYNSTRA) en Katwijk, 1 exempl. (MAC GILLAVRY).

Anthrenocerus australis Hope (N.N. 2165bis; W. 6288bis C). Van Australië via Canada in ons land geïmporteerd en ingeburgerd. Deze soort kan zeer schadelijk worden aan wollen goederen, tapijten enz. De kranteberichten waren gelukkig overdreven. Voor Arnhem o.a. werden diverse haarden opgegeven, doch bij onderzoek bleken de boosdoeners in hoofdzaak diverse Coccinelliden te zijn, welke dikwijls in groot aantal in huizen overwinteren. Via Bouw- en Woningtoezicht verkreeg ik met moeite een viertal larven. De volgende exemplaren zijn mij bekend geworden: Amsterdam, e.l., 12.V.1956, 1 exemplaar; Tilburg, e.l., VIII.1955, 1 exempl.; Arnhem, e.l., V.1960, 2 exempl.; Amsterdam, e.l. V en VI.1960, 2 exempl.; Eindhoven, VII.1958, 1 exempl.; Delft, 18.VIII.1951, 2 exempl.; Colmond, 1961, 1 exempl.

Porcinolus murinus F., a. *transversalis* Fleisch. (N.N. 2200; W. 6557b C). Eindhoven, V.1955, 1 exemplaar (BE.).

Latelmis perrisi Duf. (N.N. 2219bis; W. 6166 C). Mechelen-Z.L., 19.VII.1959, enige exemplaren (R. ZWART).

Heterocerus fossor Ksw., a. *brakmani* nov. ab. (N.N. 2228; W. 6195a C). Deze totaal ongekleurde vorm werd gevonden te Nieuw- en St. Joosland in meerdere exemplaren, V.1940, VI.1942, IV.1943 en VIII.1960 (BR.). Verder zag ik nog een exemplaar van Terschelling, 5.VIII.1925 (RECLAIRE).

Buprestis impedita Say (N.N. 2238; W. 5155 C). Deze door EVERTS oorspronkelijk onder de naam *B. aurulenta* L. voor onze fauna vermelde soort bleek later een exemplaar van *impedita* te zijn (*Ent. Berichten* 8, 1930, p. 46). Het exemplaar werd door MAC GILLAVRY gekweekt uit een stuk Amerikaans grenenhout, ontvangen uit Amerika. Vanzelfsprekend komt deze soort voor onze fauna te vervallen.

Agrilus elongatus Hbst., a. *purpureus* nov. ab. (N.N. 2250; W. 5582 C). Een geheel purper gekleurd exemplaar, Apeldoorn, VII.1958 (HE.).

Hypocoelus procerulus Mnh. (N.N. 2264bis; W. 4265 C). Cadier en Keer, 15.VI.1958, 1 exemplaar (BE.).

Homaligus fontisbellaquei Fourcr. (N.N. 2348; W. 1 C). Het ♀ werd in ons land nog niet gevonden. Ik had het geluk enige ♂♂ en 1 ♀ te slepen bij Schin op Geul, 13.VI.1956 (WI.).

Podabrus alpinus Payk., a. *ruficeps* Gabr. (N.N. 2356; W. 325h C). Vaals, 5.VII.1960, 1 exemplaar (PO.).

Cantharis haemorrhoidalis F. (N.N. 2374; W. 642 C). Deze soort komt voorlopig voor onze fauna te vervallen. Zij schijnt beperkt te zijn tot het montane zuidelijke gedeelte van Midden-Europa. De Nederlandse exemplaren behoren tot de volgende soort.

Cantharis decipiens Baudi (N.N. 2373bis; W. 642bis C). Deze soort komt in de plaats van *C. haemorrhoidalis* F. In ons land verspreid, doch zeldzaam.

Absidia pilosa Payk. (N.N. 2374bis; W. 805 C). Deze soort komt voorlopig voor onze fauna te vervallen. De Nederlandse exemplaren behoren tot de volgende soort.

Absidia rufotestacea Letzn. (N.N. 2374ter; W. 804 C). Alle Ned. exemplaren van *A. pilosa* Payk. behoren tot deze soort (BR. det.). *A. pilosa* werd wel in België gevangen en zal misschien in Z. Limburg gevonden kunnen worden.

Haplocnemus nigricornis F., a. *chalybaeus* Germ. (N.N. 2426; W. 2038b C). Apeldoorn, VI.1956, 1 exemplaar (BE.).

Anobium fulvicorne Strm., a. *rufipenne* Dft. (N.N. 2470; W. 9458b C). Vaals, 19.VI.1958, 1 exemplaar (WI.).

Helops coeruleus L. (N.N. 2532bis; W. 6687 D). Door F. C. VAN HEURN gevonden in de oude grenenhouten paalweringen bij Mirns-Fr., 30.I.1956, 1 exemplaar en een tweetal larven, waarvan één met succes werd grootgebracht. Op 27.VI.1957 werd 1 exemplaar aldaar in de oude palen gevonden, met vele larven (BE.). Later werd de soort in aantal verzameld, VIII.1958 en 1959 (BR., HE., WI.). Bovendien in aantal uit meegebrachte larven en poppen gekweekt (WI.). Opvallend is het, dat de Nederlandse exemplaren — evenals de Engelse, welke ik van het British Museum mocht ontvangen — een forsere indruk maken en een verbreed halsschild bezitten. Deze soort werd beschreven uit Spanje. In het Belgische Natuurhistorisch Museum zag ik een Spaans exemplaar, waarvan het halsschild smal en rondachtig is. Bij het vele materiaal dat ik zag, zowel uit mijn eigen collectie als uit het Rijksmuseum voor Nat. Historie te Leiden en het Zoölogisch Museum te Amsterdam, bleken de meeste exemplaren uit Zuid-Europa een smal en afgerond halsschild te bezitten, hoewel er ook exemplaren met verbreed halsschild voorkomen, gewoonlijk echter minder verbreed dan bij de Nederlandse exemplaren.

Prionychus melanarius Germ. (N.N. 2536bis; W. 2432 D). In wilgemolm gevonden te Epen-Z.L., e.l. 9.VI.1956, 3 exemplaren (BE.); aldaar 3 exempl. e.l. en e.p., VI.1960 (WI.) en 3 exemplaren e.p., 12.VI.1960 (BR.).

Oedemera lurida Mrsh., a. *plagiata* Rey (N.N. 2617; W. 232a D). Arnhem, Rhenen, Vierhouten (RECLAIRE); Bemelen, Hillegom en Geulle (WI.).

Salpingus reyi Ab., a. *fowleri* Seidl. (N.N. 2624; W. 294b D). Bunde (RECLAIRE); Vijlen-Z.L., Amerongen, Swalmen en Bunde (WI.).

Rhagium inquisitor L. (N.N. 2632; W. 273 E). Acht exemplaren werden gevangen te Schinveld op geschild dennehout, 22.V.1956 (BE., PO.). Bovendien verschillende exemplaren te Enschede, II en IV.1958 (W. J. VELDKAMP).

Plateumaris discolor Panz., a. *nigrita* Schilsky (N.N. 2734; W. 2364d E). Dwingelo, 30.V.1957, 1 exemplaar (GR.).

Sermylassa halensis L., a. *cuprina* Wse. (N.N. 2853; W. 4555b E). Zandvoort, 12.VII.1931, 1 exemplaar (RECLAIRE).

Longitarsus nanus Foudr. (N.N. 2942bis; W. 4855 E). 1951, 1 exemplaar (BE.).

Longitarsus melanocephalus DeG., a. *nigrinus* Wse. (N.N. 2952; W. 4858f E). Terschelling, 3.I.1953, 8.II.1953, 5.VI.1953 en VIII.1953, totaal 8 exemplaren (P. F. VAN HEERDT).

Gronops inaequalis Boh. (N.N. 3131ter; W. 6764 F). Delft, 1959, 1 exem-

plaar (A. C. M. VAN DIJK); Rotterdam, 25.XII.1959, in enig aantal onder plantenafval (VAN DER KRIFT).

Rhyncholus turbatus Schönh. (N.N. 3190bis; W. 5054 F). Een viertal exemplaren bij Cadier en Keer, onder boomschors, 24.VI.1959 (BE., WI.).

Cryptorrhynchus lapathi L., a. *obsoletus* Rtt. (N.N. 3192; W. 6839 F). Dieren, 8.VI.1917, 1 exempl. (MAC GILLAVRY); Bergen op Zoom, 13.VI.1920, 1 exempl. (MAC GILLAVRY); Elst, 17.VII.1948, 1 exempl. (RECLAIRE); Rhenen, 18.VI.1936, 1 exempl., (J. KOORNNEEF).

Ceuthorrhynchus punctiger Gyll., a. *rufitarsis* Gyll. (N.N. 3242; W. 7547 F). Schin op Geul, 20.V.1926, 1 exemplaar (RECLAIRE).

Tapinotus sellatus F., a. *macgillavryi* nov.ab. (N.N. 3285; W. 7835 F). Een sterk afwijkend exemplaar van Ommen, VI.1916 (MAC GILLAVRY): in plaats van de brede donkere middenband is een door de naad gedeelde kleine middenvlek aanwezig.

Balaninus glandium Mrsh., a. *cinereus* Desbr. (N.N. 3304; W. 5969e F). Eijs-Z.L., 26.VIII.1939, 1 exemplaar (RECLAIRE).

Sibinia arenariae Steph. (N.N. 3382bis; W. 5806 F). Vrouwenpolder, 8.VII.1954, 1 exempl. (BR.); op dezelfde vindplaats in aantal onder *Spergularia*-soorten, VII.1958 en VIII.1959 (BR.); Cadzand (het Zwin), 26.VIII.1961, in klein aantal eveneens onder *Spergularia* (BE., BR.).

Rhynchaenus testaceus Müll., a. *semirufus* Gyll. (N.N. 3395; W. 8212b F). Hilversum, Leuvenum en Kortenhoef (RECLAIRE).

Rhynchaenus testaceus Müll., a. *pubescens* Stev. (N.N. 3395; W. 8212d F). Hilversum, Beetsterzwaag, Soest en Kortenhoef (RECLAIRE).

Rhynchaenus testaceus Müll., a. *albopilosus* Rche. (N.N. 3395; W. 8212h F). Hilversum, Beetsterzwaag, Leuvenum, Kortenhoef, Soest, Ankeveen en Aalsmeer (RECLAIRE en WI.).

Rhynchaenus salicis L., a. *concolor* Gerh. (N.N. 3398; W. 8215b F). Texel, Cocksdoorp, 1.VIII.1933, 5 exemplaren; Meijendel, Zandvoort (WI.); Soest en Beetsterzwaag (RECLAIRE).

Rhampus oxyacanthae Mrsh. (N.N. 3402bis; W. 8225bis F). Heemstede, 1942 (UYTTENBOOGAART); Nisse-Z., 24.VII.1949, in aantal op meidoorn (BR.); Vijlen-Z.L., 7.VI.1954, 1 exemplaar (BROUERIUS VAN NIDEK).

Apion difforme Germ., a. ♀ *tibiale* Desbr. (N.N. 3478; W. 811a F). Putten (Vel.), 18.IX.1948, 1 exemplaar (RECLAIRE).

Deporaus tristis F. (N.N. 3516 bis; W. 258 F). Epen-Z.L., V.1961, 1 exemplaar (BE.).

Ernoporus tiliae Panz. (N.N. 3565bis; W. 8498 F). Bemelen-Z.L., VI.1956, 1 exemplaar (BE.).

Lymantor coryli Perr. (N.N. 3578ter; W. 8590 F). Zuidlaren, 18.VI.1950, twee exemplaren (WI.).

Taphrorychus villifrons Duf. (N.N. 3582bis; W. 8602 F). In klein aantal bij Vaals, 13.V.1949 (BE., WI.).

GEÏMPORTEERDE, DOCH NIET INGEBURGERDE SOORTEN

Anthrenus vorax Waterh. Uit een fabriek te Rotterdam verkreeg ik een aantal larven, waaruit 6 imagines gekweekt werden, X.1948, V en IX.1949.

Oedemera subulata Ol. Een exemplaar werd gevangen op een houtopslagplaats te Aalst-N.Br. (HE.).

Spermophagus subfasciatus Boh. In Rotterdam geïmporteerd met Angola-bonen, gekweekt te Wageningen (det. VAN ROSSEM).

Zusammenfassung

Der vorliegende Beitrag enthält die Berichtigungen und Neufunde (diese letzten fett gedruckt), welche seit der Veröffentlichung der 16. Fortsetzung des Nachtrags in vol. 3 der „Coleoptera Neerlandica“ von E. J. G. EVERTS bekannt wurden.

Neu beschrieben sind:

Liodes picea Ill., a. *unicolor*. Der ganze Körper auf der Oberseite einfarbig rotbraun.

Heterocerus fossor Ksw., a. *brakmani*. Gänzlich ungefleckt.

Agrilus elongatus Hbst., a. *purpureus*. Gänzlich purpurn gefärbt.

Tapinotus sellatus F., a. *macgillavryi*. Statt des dunklen Mittelbandes ein durch die Naht geteilter kleiner Mittelfleck.

Fulmek, L., *Parasitinsekten der Blattminierer Europas*. 203 pagina's. Uitgave Dr. W. Junk, Den Haag, 1962. Prijs gebonden f 28,-.

Dank zij vooral de publicaties van Prof. Dr. E. M. HERING is de belangstelling voor de studie van insecten, die mijnen in plantedelen (en dan vooral in de bladeren) maken, de laatste decennien sterk toegenomen. Het boek van FULMEK is een belangrijke aanvulling hierop. Na het voorwoord en een inleiding volgen lijsten van alle Coleoptera, Diptera, Hymenoptera en Lepidoptera, die bekend zijn als mineerders. De soorten zijn bij elke orde alfabetisch gerangschikt en bij elke soort vindt men een opsomming van alle parasieten die daarvan bekend zijn. Ook de hyperparasieten ontbreken niet. Het samenstellen van een dergelijke publicatie is natuurlijk een ontzaglijk werk, dat ongetwijfeld jaren van kweken en literatuurstudie gekost zal hebben. Voor degenen die zich voor de parasitaire insecten interesseren, is het wel een onmisbaar boek. Overigens valt in ons land nog wel het een en ander aan deze studie te doen. Nergens vond ik een in Nederland waargenomen parasiet vermeld. En ook de aan het slot gegeven literatuurlijst bevat geen enkele Nederlandse titel.

De typografische verzorging is zoals we dat van de uitgeverij-Junk gewend zijn: uitstekend. — LPK.

Announcement. Within a few weeks a third volume of the Trichopterorum Catalogus by F. C. J. FISCHER will leave the press.

It will contain references to world literature from 1758 to 1940 on all living and fossil specimens of the families Olyventropodidae and Psychonyidae.

The price of this volume of about 240 pages is fl. 45, and for copies printed on one side only fl. 47.50. Applications for this volume or for the entire work (15 vols.) may be addressed to the Netherlands Entomological Society, Zeeburgerdijk 21, Amsterdam-O.